

ESTEELLISYYDESTÄ

Yleistä

- Esteellisyys on henkilön sellainen suhde asiaan/asianosaiseen, että se vaarantaa hänen puolueettomuutensa asian käsittelyssä
- Esteellisyyssääntelyllä turvataan mm. asioiden puolueetonta käsittelyä sekä luottamusta hallintoon
- Esteellisen henkilön osallistuminen päätöksentekoon on muotovirhe
- Esteellisyyttä koskevia säännöksiä kuntalaissa ja hallintolaissa
- Esteellisyyssperusteet vaihtelevat valtuustossa ja muissa toimielimissä

Esteellisyys valtuustossa

Valtuutettu on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee

- henkilökohtaisesti häntä
- hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään:
 - 1) Puoliso, lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi, isovanhempi, muu erityisen läheinen henkilö ja tällaisen puoliso
 - 2) Vanhempien sisarus ja tämän puoliso, sisarusten lapset ja entinen puoliso
 - 3) Puolison lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi, isovanhempi, tällaisen puoliso, puolison sisaruksen lapsi
- + Vastaava puolisukulainen

- Jos valtuutettu ottaa osaa asian käsittelyyn muussa toimielimessä sovelletaan, mitä kyseisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä säädetään

- Muun luottamushenkilön, tilintarkastajan sekä kunnan viranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä säädetään hallintolain 27—30 §:ssä.

Esteellisyys muissa toimielimissä

- Muun toimielimen jäsen ja virkamies on esteellinen:
 - jos hän / hänen läheisensä on asianosainen ("**osallisuusjävi**")
Esim. hakemus- tai lupa-asia, oikaisuvaatimuksen tekijä
 - jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen ("**intressijävi**")
- Hyöty/vahinko voi olla luonteeltaan myös muuta kuin taloudellista
 - jos hän / hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa ("**edustusjävi**")
 - jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa ("**palvelussuhde- ja toimeksiantojävi**")

Poikkeus: palvelussuhde kuntaan ei tee esteelliseksi asiassa, jossa kunta asianosainen esteellisyys voi syntyä, mikäli luottamushenkilö esitellyt/käsitellyt asiaa palvelussuhteensa perusteella

Esteellisyys muissa toimielimissä

- jos hän tai hänen läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa (**”yhteisöjäävi”**)

Poikkeus: Ei sovelleta, vaikka henkilö olisi ko. asemassa kunnallisessa liikelaitoksessa tai kuntayhtymässä, ellei kunnan edut ole ristiriidassa liikelaitoksen/kuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn

- jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu (**”yleislausekejäävi”**)
Ulkopuolisen havaittava syy puolueettomuuden vaarantumiseen, vaikka muut esteellisyysperusteet eivät tule suoranaisesti sovellettavaksi

Esteellisyyden arvioinnista

- Luottamushenkilö velvollinen itse arvioimaan esteellisyyteensä
 - > esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään
 - Lisäksi toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa.
- Esteellinen ei saa ottaa osaa asian käsittelyyn eikä olla läsnä asiaa käsiteltäessä
- Jääväminen ilman perusteita on kielletty
 - Aina oltava objektiivisesti havaittava syy
- Monijäseninen toimielin ratkaisee jäsenen esteellisyyden
 - Käytännössä usein henkilö ilmoittaa esteellisyydestä ja vetäytyy asian käsittelystä

